

ORG.NR 802461-0852 – [HTTPS://WWW.DFRI.SE](https://www.dfri.se) – DFRI@DFRI.SE

DFRI
Box 3644
SE-103 59 STOCKHOLM

Justitiedepartementet
Enheten för domstols- och åklagarfrågor
103 33 Stockholm

Stockholm 2024-03-29

Remiss av betänkandet Hemlig dataavläsning – utvärdering och permanent lagstiftning SOU 2023:78 (Ju2023/02690)

Föreningen för digitala fri- och rättigheter har beretts tillfälle att yttra sig över SOU 2023:78.

Vi avråder från att göra lagen permanent, och vill tillägga följande synpunkter:

Förslaget innebär att göra omfattande utökningar av statens maktbefogenheter permanenta. Sådana initiativ måste hanteras med stor omsorg och övervägas noggrant med hänsyn till grundlagens bestämmelser och förpliktelser till mänskliga rättigheter. En sådan bedömning måste utgå från behovet av proportionalitet och väga individens rättigheter mot samhällets intresse av säkerhet. I kontexten övervakning så har det under de senaste åren både på nationell nivå och inom unionsrätten skett många förändringar på området övervakning och tvångsmedel. Samtliga av dessa förslag samverkar och adderar till varandra, vilket innebär att nettopåverkan på individuella fri- och rättigheter blir svåröverskådliga. Utredningen har identifierat behovet av en samlad översyn över området för tvångsmedel. Med anledning av att det idag saknas en sådan samlad bedömning konstaterar vi att en samlad bedömning av den inskränkning som förslaget utgör tillsammans med övriga lagar saknar, och proportionalitets- och legalitetsbedömningen av förslaget kan därför inte genomföras på ett meningsfullt sätt. Vi vill därför med utgångspunkt i den nuvarande komplexiteten på området och kravet på proportionalitet avråda från att göra lagen permanent utifrån försiktighetsprincipen.

Även om lagförslaget inkluderar vissa rättssäkerhetsgarantier, kan dessa anses otillräckliga för att effektivt skydda mot missbruk. Det är svårt att garantera att endast "nödvändig" information samlas in och att ingen irrelevant eller känslig information missbrukas eller hanteras felaktigt. Vi saknar även en tydlig process för hur rättssäkerhetsgarantierna i praktiken ska förverkligas. Det finns också en brist på transparens kring hur den hemliga dataavläsningen praktiseras, vilket gör det svårt för allmänheten att förstå och granska processen. Vidare saknar vi i utredningen uppställda garantier för vad som händer när en individs rättigheter kränks. Det saknas i utredningen tillfredsställande procedurer och föreslagen praxis för viten, rätt till skadestånd, och andra reparativa åtgärder för de som felaktigt drabbas av tvångsmedel.

Det har framkommit en tydlig efterfrågan på ett mer systematiskt tillvägagångssätt från lagstiftarens sida när det gäller att bedöma proportionaliteten för varje förslag. Det är avgörande att varje åtgärd är rättfärdigad och inte leder till överdrivna eller obalanserade ingrepp i individens fri- och rättigheter. Vi ställer oss därför endast positiva till utredningens konstaterande att det behövs en mer enhetlig och välgrundad lagstiftning som bättre balanserar samhällets säkerhetsbehov mot skyddet för individens fri- och rättigheter.

I tidigare remissvar till SOU 2023:22 har vi uttryckt vår åsikt om anpassningsskyldigheten för totalsträckskrypterade tjänster. Vi noterar nu att utredningen i likhet med våra tidigare kommentarer drar en slutsats som vi anser vara felaktig. Utredningen argumenterar för att tjänster bör anpassas så att hemliga tvångsmedel alltid blir möjliga, vilket vi starkt motsätter oss.

Kryptering fyller en mycket viktig funktion för att skydda kommunikation i förhållande till externa aktörer, men de tekniska lösningarna får inte utformas på ett sådant sätt att de omöjliggör användningen av hemliga tvångsmedel.

(SOU 2023:78, ss. 101-102)

Vi håller fast vid den strikta ståndpunkten att system och tjänster aldrig medvetet skall utrustas med bakdörrar, oavsett intentionerna bakom detta. Utifrån ett globalt perspektiv på massövervakning och dataskydd är det inte möjligt att föra den typen av resonemang, särskilt med tanke på världens säkerhetsläge och hotet mot mänskliga fri- och rättigheter. En bakdörr som kan användas av svensk polis för att bekämpa brottslighet kan lika gärna exploateras av makthavare i andra länder för att undertrycka demokratiska rörelser. Eftersom kommunikationssystem och tjänster idag är globala och sällan begränsas av nationella jurisdiktioner, är risken för missbruk av sådana bakdörrar betydande.

Personlig integritet, dataskydd och rätten till säker kommunikation på ett öppet Internet är samhällsbärande fundament, ovärderliga för demokratin.

Mattias Axell
Ordförande
Föreningen för Digitala Fri- och Rättigheter
<https://www.dfri.se/>